

4. Кляп М. Інноваційні методи навчання у ВНЗ як інструмент інтернаціоналізації вищої освіти України. *Вища освіта України*. 2015. Вип. 4. С. 51–53. DOI: 2078-1016.
5. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи навчання і виховання. Харків : ОВС, 2002. 400 с. DOI: 966-7858-11-1.
6. Шаршов И.А. Педагогические условия профессионально-творческого саморазвития личности студента : дис. ... канд. пед. наук : 13.00. 01 / Белгор. гос. пед. ин-т. Белгород, 2000. 212 с. DOI: 2074-1774.

References:

1. Gvishiani D.M. (2007) *Izbrannyye trudy po filosofii, sociologii i sistemnomu analizu*. [Selected works on philosophy, sociology and systems analysis]. Moskva : Kanon+, 672 s. DOI: 5-88373-193-7. [in Russian].
2. *Entsyklopediia osvity* (2008) [Encyclopedia of Education] / za red. V.H. Kremin. Kyiv : Yurinkom Inter, 2008. 1040 s. DOI: 978-966-667-281-3. [in Ukrainian].
3. Erikson E. (1996) *Identichnost': iunost' i krizis*. [Identity: youth and crisis]. Moskva : Progress, 339 s. DOI: 5-01-004479-x. [in Russian].
4. Klyap M. (2015) *Innovatsiini metody navchannia u VNZ yak instrument internatsionalizatsii vyshchoi osvity Ukrainy*. [Innovative methods of studying in the higher education institutes as an instrument for internationalization of vocal education of Ukraine]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, issue 4. S. 45–53. DOI: 2078-1016. [in Ukrainian].
5. Lozova V.I., Trotsko G.V. (2002) *Teoretychni osnovy navchannia i vykhovannia*. [Theoretical foundations of education]. Kharkiv : OVS. 400 s. DOI: 966-7858-11-1. [in Ukrainian].
6. Sharshov I.A. (2000) *Pedagogicheskie usloviia professionalno-tvorcheskogo samorazvitiia studenta*. [Methodological foundations of the study of the process of professionally creative self-development]. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / Belgor. gos. ped. in-t. Belgorod. 217 s. [in Russian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.1.4>

ПОЕТАПНА МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ТВОРЧО-ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЗІ ШКІЛЬНИМИ КОЛЕКТИВАМИ

Ван Хайлун

аспірант кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського

Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-7350-5566

Анотація. У положеннях наукової статті автор розкриває особливості методики формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами під час вивчення диригентсько-хорових дисциплін. Обґрунтовується значення творчо-інтерпретаційної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва над навчальними творами для набуття вміння створювати інтерпретації музичних творів і набуття вмінь музично-педагогічної роботи із різними типами шкільних колективів. Структура готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами охоплює: змістово-логічний, операційно-процесуальний, творчо-діяльнісний компоненти. Представлено поетапну методику, що включає етапи, а саме: організаційно-когнітивний, технологічно-поглиблений, дослідницько-результативний. До методики включено спецкурс «Творчо-інтерпретаційна робота зі шкільними колективами». Ефективність введення формувальних методів за розробленими етапами підтверджена експериментально та доводить цілісність науково-методичної концепції формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами.

Ключові слова: творчо-інтерпретаційна робота, майбутній учитель музичного мистецтва, методика.

PHASED METHODOLOGY OF FORMATION OF READINESS OF FUTURE TEACHERS OF MUSIC ART FOR CREATIVE INTERPRETIVE WORK WITH TEAM OF STUDENTS

Wang Hailong

Postgraduate Student at the Department of Theory and Methods of Music Education, Choral Singing and Conducting

of the Faculty of Arts named after Anatoly Avdiievsky

National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-7350-5566

Abstract. The article reveals the peculiarities of the methodology of forming the readiness of future teachers of music to creatively interpretative work with school groups during the study of conducting and choral disciplines. The importance

of creative interpretive work of future music teachers on educational works for the acquisition of the ability to create interpretations of musical works, and the acquisition of skills of musical and pedagogical work with different types of school groups is substantiated. The structure of readiness of future teachers of music art for creative interpretive work with school groups includes: content-logical, operational-procedural, creative-activity components. The phased methodology is presented, which includes stages, namely: organizational-cognitive, technologically-in-depth, research-effective. A special course is included in the methodology "Creative interpretive work with school teams". The effectiveness of the introduction of formative methods in the developed stages is confirmed experimentally, and proves the integrity of the scientific and methodological concept of forming the readiness of future teachers of music to creatively interpretive work with school groups.

Key words: creative interpretive work, future music teacher, methodology.

STOPNIOWA METODYKA KSZTAŁTOWANIA GOTOWOŚCI PRZYSZŁYCH NAUCZYCIELI SZTUKI MUZYCZNEJ DO TWÓRCZEJ PRACY INTERPRETACYJNEJ Z ZESPOŁAMI SZKOLNYMI

Wang Hailong

aspirant Wydziału Teorii i Metodyki Edukacji Muzycznej, Śpiewu Chóralnego i Dyrygentury

Wydziału Sztuki imienia Anatolija Awdijewskiego

Narodowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia M.P. Drahomanowa (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-7350-5566

Adnotacja. W przepisach artykułu naukowego autor ujawnia cechy metodyki kształtowania gotowości przyszłych nauczycieli sztuki muzycznej do twórczej pracy interpretacyjnej z zespołami szkolnymi podczas studiowania dyscyplin dyrygentsko-chóralnych. Znaczenie twórczej pracy interpretacyjnej przyszłych nauczycieli sztuki muzycznej nad utworami edukacyjnymi jest uzasadnione w celu nabycia umiejętności tworzenia interpretacji utworów muzycznych oraz nabycia umiejętności pracy muzyczno-pedagogicznej z różnymi typami zespołów szkolnych. Struktura gotowości przyszłych nauczycieli sztuki muzycznej do twórczej pracy interpretacyjnej z zespołami szkolnymi obejmuje: elementy merytoryczno-logiczne, operacyjno-procesowe, twórczo-czynnościowe. Przedstawiono stopniową metodologię obejmującą etapy, a mianowicie: organizacyjno-poznawczy, technologiczno-dogłębny, badawczo-skuteczny. Metodyka obejmuje kurs specjalny. „Twórczo Interpretacyjna Praca z Zespołami Szkolnymi”. Skuteczność wprowadzenia metod tworzeniowych zgodnie z opracowanymi etapami została potwierdzona eksperymentalnie i udowadnia integralność naukowej i metodycznej koncepcji kształtowania gotowości przyszłych nauczycieli sztuki muzycznej do pracy twórczo-interpretacyjnej z zespołami szkolnymi.

Słowa kluczowe: praca twórczo-interpretacyjna, przyszły nauczyciel sztuki muzycznej, metodyka.

Вступ. Аналіз наукової літератури з питань творчо-інтерпретаційного розвитку музиканта показав, що перевага наукових досліджень спостерігається в бік розгляду сутності інтерпретації. У широкому значенні інтерпретація постає як фундаментальна операція мислення, надання смислу будь-яким проявам духовної діяльності людини, які об'єктивуються у знаковій або чуттєво-наочній формі. Інтерпретація – основа будь-якого процесу комунікацій, коли треба тлумачити наміри і вчинки людей, їхні слова та жести, твори художньої літератури, музики, мистецтва, знакові системи (Философский энциклопедический словарь, 1989: 220).

З огляду на це у музикознавстві інтерпретація розуміється як результат художнього тлумачення музичного твору. На думку В. Сафонова, формування музично-виконавської майстерності відбувається «тільки у поєднанні з художньою інтерпретацією» (Сафонов, 1995: 25).

Це дозволило виявити структуру готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами, що охоплює змістово-логічний, операційно-процесуальний, творчо-діяльнісний компоненти. Усі методичні процедури пройшли експериментальну перевірку, яка довела їхню ефективність. Проведення узагальнення отриманих результатів уможливило представлення поетапного впровадження методичних дій. Розглядаються етапи експериментальної методики, завдяки якій процес формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами здійснюється ефективно. Представлено поетапну методику, що включає етапи: організаційно-когнітивний, технологічно-поглиблений, дослідницько-результативний. Ефективність використаних формувальних методів відповідно до розроблених етапів підтверджена експериментально.

Основна частина. Програма формувального експерименту містить декілька етапів, а саме: організаційно-когнітивний, технологічно-поглиблений, дослідницько-результативний. Етапність стосувалася щодо використання форм. Ми передбачали здійснювати підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами з використанням трьох основних форм занять, зокрема навчальних занять, позааудиторної вокально-хорової роботи, самостійної навчальної роботи з використанням засобів мультимедіа. У ході впровадження в навчальний процес методики формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами особлива увага зверталася на навчальну активність студентів, а також враховувався витрачений навчальний час для формування необхідних знань і вмінь. Належна увага приділялася також організації самостійної навчальної діяльності студентів. Серед основних форм постали: інтелектуальна вікторина, форум знавців, моделювання професійних ситуацій. Поряд із тим відбувалася підготовка студентів до творчої самостійної роботи з використанням засобів мультимедіа, сучасних комп'ютерних технологій.

Наскрізним засобом упровадження методики формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами виступив спецкурс «Творчо-інтерпретаційна робота зі шкільними колективами». Курс розрахований на 2 кредити, де 60 годин відведено на аудиторну та самостійну роботу студентів під час вивчення циклу диригентсько-хорових дисциплін у вищому педагогічному навчальному закладі. Це передбачало здійснення добору навчальних форм і методів традиційного та інноваційного змісту для професійно-особистісного розвитку студентів. Розглядаючи сучасні педагогічні технології, методики вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку з використанням можливостей комп'ютеру, Інтернету, спецкурс має на меті формування знань і вмінь щодо творчо-інтерпретаційної роботи вчителя музичного мистецтва за умов сучасних освітніх тенденцій і передбачає виконання практичних завдань. Цей спецкурс спрямований на оволодіння студентами методами і формами організації вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку над інтерпретацією музичного твору, розширення знань щодо творчої роботи над музичним твором, засвоєння принципів композиторського та драматичного єднання, особливостей ідейно-тематичної та структурної єдності хорового твору, творчого досвіду керівників вокально-хорових колективів. Це передбачає залучення студентів до навчальної роботи над музичними творами для різних типів вокальних ансамблів і дитячих хорових колективів. Розроблення спецкурсу передбачає добір змісту навчального матеріалу, застосування сучасних педагогічних методів і прийомів. Навчальний матеріал спецкурсу «Творчо-інтерпретаційна робота зі шкільними колективами» поділено на дві змістові модулі, а саме: науково-теоретичний і професійно-методичний. До складу спецкурсу увійшли друковані навчально-методичні матеріали, а також створений у віртуальному середовищі навчальний наочний матеріал у файлах «Шлях удосконалення фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва», «Професійно-особистісне зростання керівника шкільного колективу», комп'ютерні презентації до змістовних модулів, інструктивно-методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів над музичним твором, комунікативно-ситуативні творчі завдання. Під час практичних занять застосовуються інноваційні форми і прийоми, а саме: ситуативні вправи, ігрові технології, рефлексія. Навчальний матеріал спецкурсу передбачає забезпечення студентів фаховими знаннями, необхідними для здійснення у подальшій музично-педагогічній діяльності творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом; видів і функцій комунікативної діяльності з використанням сучасних комп'ютерних технологій; умінь здійснювати музично-теоретичний аналіз музичного твору, створювати інтерпретацію музичного твору, розробляти навчальний наочний матеріал із використанням засобів мультимедіа для проведення вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку. На досягнення поставлених завдань спрямовані також і форми навчальної активності, що застосовувалися під час організації практичних занять зі студентами. Вивчення студентами спецкурсу здійснюється на основі засвоєння комплексу методів загальної дидактики, а також методу аналізу інтерпретації музичного твору, методу творчих завдань, методу візуалізації, наочно-демонстраційних методів, методу синхронічного аналізу музичного твору, методу діахронічного аналізу музичного твору. Організація навчальної діяльності студентів за цим спецкурсом передбачає інтерактивну взаємодію викладача та студентів, а також комплексну реалізацію певних педагогічних умов, оскільки: активізувала самостійну навчально-пізнавальну діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва; концентрувала увагу на творчій роботі над навчальним завданням; залучала студентів до комунікативної взаємодії в мережі Інтернет; давала змогу студентам відрефлексувати власний рівень сформованості готовності до творчо-інтерпретаційної діяльності зі шкільним колективом; спрямування студентів до творчого самовиявлення в навчальній діяльності над музичним твором. Під час викладання спецкурсу здійснюється посилення міжпредметних зв'язків циклу диригентсько-хорових дисциплін. Під час лекційних занять залучаються знання студентів з основних положень теорії хорового виконавства та методики роботи зі шкільними колективами. Це також уможливило залучення студентів до опрацювання літератури з теорії та методики хорового диригування. Кожне практичне заняття за цим спецкурсом розпочинається з означення мікрогруп, до яких входять по 2–4 студенти. Запропоновані студентам навчальні завдання мають інтерактивний характер. Якість виконання навчального завдання зумовлюється рівнем музично-теоретичних знань студентів, їхнім умінням здійснювати музично-теоретичний аналіз музичного твору, використовувати інформаційні джерела, використанням творчого підходу, вміням здійснювати навчальну роботу з даними, створенням навчальної наочності для проведення вокально-хорової роботи зі школярами, використанням можливостей засобів мультимедіа та мультимедійного середовища, орієнтацією в оптимальних музично-педагогічних діях.

Відповідно до розробленої методики перший етап експериментального дослідження – організаційно-когнітивний – спрямований на формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом з огляду на змістовно-логічний компонент. Цей етап передбачає ознайомлення студентів із поняттями «інтерпретація», «творча інтерпретаційна робота». На цьому етапі здійснюється наповнення змісту циклу диригентсько-хорових дисциплін, а також стимулювання потреби створення інтерпретації музичного твору та прагнення до творчого самовиявлення.

Метою організаційно-когнітивний етапу визначено: ознайомлення майбутніх учителів музичного мистецтва зі змістом і сутністю творчо-інтерпретаційної роботи вчителя музичного мистецтва; накопичення знань щодо творчої роботи над музичними творами для різних видів дитячих колективів, а також смислових орієнтацій процесу набуття творчо-інтерпретаційних умінь. Завдання цього етапу: формування настановлень на пізнання майбутніх учителів музичного мистецтва себе: як керівника дитячого шкільного колективу, творча діяльність котрого може впливати на творче самовиявлення учнів; вироблення у майбутніх учителів

музичного мистецтва стійкої активної позиції щодо набуття знань і вмінь для здійснення творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом; розширення світогляду студентів у сфері хорового мистецтва на основі слухового досвіду власного досвіду колективного співу, та вже набутих знань, які стають базисом для навчальної роботи над музичним твором; забезпечення суб'єктно-конструктивного сприйняття даних через їх переосмислення; формування особистісної спрямованості майбутніх учителів музичного мистецтва на навчальну роботу для створення інтерпретації музичного твору; розуміння студентами особливостей самостійної роботи, спрямованої на розвиток творчо-інтерпретаційних умінь; залучення студентів до використання можливостей комп'ютера, сучасних комп'ютерних технологій.

Процес експериментальної роботи відбувався на заняттях із дисциплін «Хорове диригування», «Практикум роботи з хором», «Хоровий клас». На цьому етапі здійснювалася координація самостійної навчальної роботи студентів під час використання можливостей засобів мультимедіа та сучасних комп'ютерних технологій. Педагогічна робота передбачала вирішення таких завдань: узагальнення та систематизації диригентсько-хорових знань; усвідомлення важливості набутих творчо-інтерпретаційних умінь; розвитку потреби студентів у творчому самовиявленні під час роботи над інтерпретацією музичного твору; спонукання студентів до здійснення самостійної навчальної роботи з використанням можливостей комп'ютера; стимулювання інтересу студентів до застосування можливостей сучасних комп'ютерних технологій.

Під час формування змістовно-логічного компоненту на цьому етапі здійснювався розвиток потреби студентів у набутті знань щодо навчальної роботи над музичним твором. Поряд із тим важливим постало спонукання студентів до організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності, тому здійснювалося стимулювання їхнього інтересу до опрацювання різних музичних творів, призначених для виконання дитячими вокальними та хоровими колективами. Роботу було спрямовано на усвідомлення студентами знань щодо творчо-інтерпретаційної роботи над музичним твором і значущості проведеної вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку над інтерпретацією музичного твору з метою його художнього виконання. Поставлені завдання досягнуто за допомогою відповідних дидактичних засобів: асоціограми, роботи з музичними термінами, проблемних ситуацій тощо. Так, визначаючи змістовно-логічний компонент провідним у системі диригентсько-хорової підготовки студентів, приділялася увага змістовій стороні навчальної діяльності студентів як пізнавальному аспекту, спрямованому на набуття ними знань із подальшим опануванням методики творчо-інтерпретаційної роботи. З цього приводу, трактуючи організацію навчальної роботи майбутніх учителів музичного мистецтва над створенням інтерпретації музичного твору як процес підготовки до вокально-хорової роботи зі шкільними колективами, слід звернути увагу на те, що вона пов'язує підготовчу роботу вчителя музичного мистецтва та репетиційну роботу зі школярами. Відповідно, продуктивність організації цієї діяльності залежить не тільки від забезпечення студентів фаховими знаннями та вміннями, але й від створення сприятливих умов для творчого самовиявлення майбутніх учителів музичного мистецтва як під час створення інтерпретації музичного твору, так і під час практичного опрацювання музичних творів із навчальним хоровим колективом.

На заняттях студенти знайомилися із широким колом музичних образів у процесі ескізного опрацювання хорових творів для дитячих хорових колективів. Таке опрацювання музичних творів передбачає знайомство студентів із творами композиторів, творчість яких вирізняється стилем, специфічними рисами. Поряд із тим для поглиблення уявлення студентів про можливості відтворення інтерпретації у реальному хоровому звучанні викладач залучає їх до прослуховування аудіо- та відеозаписів дитячих вокальних і хорових колективів. Навчальна робота студентів спрямовувалася на вироблення вмінь студентів проводити художні паралелі та здійснювати узагальнення. Тож процес формування змістовно-логічного компоненту готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом доповнювався активізацією особистісних емоційних переживань художніх образів.

Фактором, що сприяє посиленню прагнення майбутніх учителів музичного мистецтва до створення інтерпретації музичного твору, постало включення до навчальної програми аналізу можливостей сучасних комп'ютерних технологій. Враховувалися також бажання студентів щодо участі у мистецьких форумах стосовно організації музично-естетичного розвитку учнів шкільного віку. Оскільки музично-педагогічна діяльність учителя музичного мистецтва передбачає заповнення документації в електронному вигляді, а також онлайн-спілкування з іншими учасниками навчального процесу, тому важливим на цьому етапі постало навчання майбутніх учителів музичного мистецтва мережевого етикету, правил поведінки в інформаційному просторі. Педагогічні дії спрямовувалися на забезпечення умов навчально-пізнавальної роботи студентів засобами мультимедіа, а також на спонукання студентів до опрацювання навчальних завдань. Також педагогічна робота включала ознайомлення студентів із етапами навчальної роботи над музичним твором. На організаційно-когнітивному етапі використовувалися методи: «Творча уява у створенні інтерпретації музичного твору», метод демонстрації хорових творів, метод порівняльної характеристики стилів композиторів, метод «Розробка ескізу інтерпретацій музичного твору» тощо. Ці методи спрямовувалися на формування міри здатності майбутніх учителів музичного мистецтва до організації творчо-інтерпретаційної роботи.

Технологічно-поглиблений етап є логічним продовженням першого етапу педагогічної роботи та передбачає окреслення кола проблем щодо використання набутих фахових знань і вмінь під час навчальної роботи над музичним твором, спрямованої на оволодіння способами опрацювання даних. Зміст навчальних занять зорієнтовано на максимальне використання можливостей засобів мультимедіа, Інтернету, сучасних комп'ютерних технологій. Цей етап має на меті опанування студентами прийомів практичної роботи над музичним твором,

засвоєння фахової термінологічної лексики, використання засобів мультимедіа, мультимедійного середовища, набуття студентами вміння використовувати сучасні комп'ютерні технології під час створення навчальної наочності для учасників шкільного колективу, розвиток їхнього уміння планувати творчо-інтерпретаційну роботу зі шкільним колективом. На цьому етапі відбулося формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчої інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами у процесі вивчення циклу диригентсько-хорових дисциплін відповідно до операційно-процесуального компонента.

Мета технолого-поглибленого етапу полягає у розвитку творчо-інтерпретаційних умінь студентів. Зміст цього етапу включає навчально-методичні заходи щодо залучення студентів до активного використання набутих інтелектуальних умінь під час навчальної роботи над музичним твором, набуття вміння використовувати можливості засобів мультимедіа як важливих чинників формування готовності до творчої інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом. Здійснювалося ознайомлення студентів зі змістом підготовчої роботи вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи зі школярами, її структурними та функціональними компонентами, забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами для розроблення навчальної наочності. Викладач залучає студентів до аналізу навчальних ситуацій, вирішення яких передбачає практичне застосування студентами набутих методичних і музично-теоретичних знань, диригентсько-технічних умінь. Студенти опановують основні поняття й норми професійної комунікації, набувають знання та вміння щодо налагодження комунікативної взаємодії з учнями за допомогою можливостей інформаційно-комунікативних технологій.

Навчальна робота студентів передбачає опрацювання нотних і відеоматеріалів дитячих творів для вокального ансамблю та хору для відпрацювання ними диригентсько-технічних прийомів для відтворення в реальному хоровому звучанні. Студенти усвідомлюють значення диригентської техніки для проведення творчої інтерпретаційної роботи з учнями шкільного віку, що передбачає втілення художнього образу з використанням виражальних засобів музики. У цьому процесі студенти залучаються до детального аналізу хорових творів. Стежачи за логікою розгортання музичної думки, студенти, використовуючи знання щодо охорони й розвитку дитячих вокальних голосів, уявляють хорове звучання дитячого колективу, опрацьовують навчальні завдання з використанням інноваційних методів і форм вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку. Методи, введені до методики формування готовності студентів до творчо-інтерпретаційної роботи, спрямовувалися на формування ступеня довірливості виконання операційно-процесуальних дій, зокрема це метод проведення образних паралелей, синтетичний метод, метод складання інтерпретаційної мапи, «Асоціативний ланцюжок» тощо.

Дослідницько-результативний етап спрямовано на вироблення у майбутніх учителів музичного мистецтва творчо-пошукових і дослідницьких умінь, їх залучення до пошуково-дослідницької діяльності, закріплення знань, відпрацювання вміння щодо творчо-інтерпретаційної роботи над музичним твором із демонстрацією диригентсько-хорових знань, необхідних для успішного проведення творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом. Метою цього етапу визначено спонування майбутніх учителів музичного мистецтва до усвідомлення особистісного смислу індивідуального музично-творчого розвитку. Цей етап передбачає вироблення у студентів індивідуального стилю творчо-інтерпретаційної роботи як суб'єкта, що володіє знаннями й уміннями стосовно вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку, здатного до створення інтерпретації музичного твору та використання ефективних методів творчої роботи з дитячим колективом. На цьому етапі відбувається порівняння отриманих результатів навчальної роботи студентів із поставленими цілями щодо формування творчо-діяльнісного компоненту.

Поряд із тим дослідно-експериментальна робота на цьому етапі спрямована на виявлення студентами особистісної саморефлексії та їх спонування до вироблення свого ставлення до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом. На цьому етапі студенти навчаються застосовувати вміння критично ставитися до своїх навчальних дій, оцінювати твори музичного мистецтва, займати та відстоювати свою думку щодо трактовки музичного твору, проведення творчо-інтерпретаційної роботи. Під час навчальної роботи над навчальними завданнями студенти залучаються до аналізу навчальних дій, рефлексії вивченого навчального матеріалу. Здійснюється комплексне застосування навчальних засобів для залучення студентів до колективної творчої співпраці, вироблення у них стійкої професійної позиції.

Серед форм навчальної роботи, залучених на дослідницько-результативному етапі дослідження, нами використано таку форму, як творча лабораторія. Мета «творчої лабораторії» постає у розширенні творчого досвіду студентів над музичним твором. Завданнями визначено: актуалізацію творчо-діяльнісного компонента готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтелектуальної роботи зі шкільними колективами, здобуття знань і вміння творчого опрацювання нотного матеріалу з використанням можливостей комп'ютеру, міжнародної мережі Інтернет. Темі, які опрацьовуються протягом організації «творчих лабораторій»: 1. Музично-теоретичний аналіз музичного твору як основа творчої роботи над створеною інтерпретацією музичного твору. 2. Фрагментарне опрацювання музичного твору. 3. Особливості роботи над музичним твором для виконання різними типами шкільних колективів. 4. Використання музичних засобів для висловлення творчого задуму. 5. Розробка вокально-хорових вправ для учнів на основі музичного матеріалу хорового твору. 6. Розробка навчального наочного матеріалу для вокально-хорової роботи з учнями над інтерпретацією музичного твору. Під час організації «творчих лабораторій» студенти залучаються до виконання таких навчальних завдань: творчого опрацювання музичного твору, призначеного для виконання учнями шкільного віку; вокально-хорової роботи з метою художнього висловлення інтерпретації музичного твору; використання можливостей комп'ютера та сучасних комп'ютерних технологій і створення навчального

наочного матеріалу. Така організація навчальної роботи студентів на дослідницько-результативному етапі також передбачає самостійно-пізнавальну діяльність студентів під контролем викладача, а також навчальні завдання: розробити план вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку; провести музично-теоретичний аналіз музичного твору; прослухати звукозаписи кількох музичних творів у виконанні дитячих хорових колективів для проведення порівняльного аналізу; читання з листа музичного твору за допомогою музичного інструменту; диригування з листа музичного твору, призначеного для виконання дитячим хоровим колективом; навчальна робота з музичними комп'ютерними програмами. Під час проведення «творчої лабораторії» ми акцентували увагу студентів на поняттях сутності й особливостях творчо-інтерпретаційної роботи вчителя музичного мистецтва з учнями шкільного віку. Було окреслено місце й роль підготовчої роботи вчителя музичного мистецтва до вокально-хорової роботи з учнями шкільного віку. Охарактеризовано співвідношення та взаємозв'язок музично-теоретичного аналізу музичного твору, вокально-хорових вправ і сучасних інноваційних педагогічних технологій, які передбачають використання можливостей засобів мультимедіа. Студенти під час навчальної роботи визначають сутність інтерпретації музичного твору як об'єкта і суб'єкта творчих відносин між керівником шкільного колективу й учнями. Визначається взаємозв'язок рівня диригентсько-технічних умінь і якості хорового звучання. Основний акцент робиться на творчому самовиявленні особистості як інтерпретатора музичного твору, як керівника дитячого шкільного колективу. Така навчальна робота сприяє формуванню у студентів уявлення про поетапну творчу роботу над музичним твором. Вони засвоюють способи яскравого розкриття композиторського задуму з використанням музичних засобів, засобів мультимедіа, сучасних комп'ютерних технологій. Розглядаючи питання щодо ролі й місця творчих відносин керівника шкільного колективу й учнів, студенти залучаються до аналізу різних стилів такого творчого спілкування. Педагогічні принципи, за якими проводиться організація репетицій студентів із учнями, є тими педагогічними впливами, що дозволяють реалізовувати педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами. Відповідно до визначених педагогічних принципів, педагогічних умов, етапів експериментального дослідження, методів навчання нами було проведено формувальний експеримент, що полягав у перевірці ефективності методики формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами.

Для розв'язання поставлених завдань і досягнення мети нами в роботі використано комплекс методів дослідження: теоретичних (аналіз науково-методичної літератури, систематизацію теоретичних положень для обґрунтування методичних засад формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами, аналіз музично-педагогічної роботи вчителя музичного мистецтва під час організації позаурочної навчальної діяльності школярів, аналіз результатів навчальної діяльності фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, метод педагогічного експерименту); математичних (методи кількісної та якісної обробки даних).

У ході проведеного дослідження було встановлено, що відсутність цілісної науково-методичної концепції формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами унеможливує якість формування майбутнього вчителя музичного мистецтва, який під час музично-педагогічної діяльності має здійснювати диригентсько-хорову діяльність як керівник шкільного колективу. Доведено, що творчо-інтерпретаційні вміння є професійно необхідним надбанням вчителя музичного мистецтва, котрий під час музично-естетичного розвитку учнів виявляє себе як музично обдарована та творча особистість. Проведене наприкінці вивчення спецкурсу опитування майбутніх учителів музичного мистецтва показало вагомість організаційно-педагогічних умов. Так, 55% з опитуваних респондентів відзначили значимість отриманих знань і умінь у музично-педагогічній діяльності вчителя музичного мистецтва. Поряд із тим 28% опитуваних респондентів вказали на важливість практичних занять, де здійснювалося опрацювання навчально-творчих завдань. Також 17% опитуваних респондентів вказали на важливість організації самостійної навчально-пізнавальної роботи з використанням можливостей комп'ютера та сучасних комп'ютерних технологій. З урахуванням цього одним зі шляхів реалізації методики формування готовності студентів до творчо-інтерпретаційної роботи ми визначили введення спецкурсу «Творчо-інтерпретаційна робота зі шкільними колективами». Внаслідок проведеної дослідно-експериментальної роботи зафіксована динаміка зростання показників сформованості здатності до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільним колективом, що свідчить про дієвість та ефективність проведеного роботи згідно з розробленою методикою формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами є важливою складовою частиною їхнього фахового навчання, адже студенти готуються до здійснення функцій учителя музичного мистецтва загальноосвітньої школи, що організовує процес музично-естетичного виховання школярів, який включає також і позаурочну навчальну діяльність. Організація вчителем музичного мистецтва різних типів шкільних колективів передбачає врахування інтересів учнів, залучення музичних творів, здійснення їх інтерпретації, залучення учнів до музично-творчої діяльності. Під час фахового навчання студенти оволодівають необхідними знаннями та вміннями щодо музично-педагогічної діяльності вчителя зі шкільним колективом, осмислюють музичну реальність музичних творів, здійснюють інтерпретації музичних творів із урахуванням особливостей учнів шкільного віку. Включення до процесу навчання студентів навчальних методів за змістово-логічним, операційно-

процесуальним і творчо-діяльнісним компонентами готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами створює сприятливе середовище для набуття ними фахово необхідних прийомів, способів і методів творчо-інтерпретаційної роботи зі шкільними колективами. Запропонована поетапна методика включає вивчення студентами спецкурсу «Творчо-інтерпретаційна робота зі шкільними колективами». Дослідно-експериментальна робота включає навчальні завдання з використанням сучасних комп'ютерних технологій для організації позааудиторної самостійної роботи студентів, а також можливостей засобів мультимедіа для залучення студентів до створення навчальної наочності, призначеної для застосування під час музично-педагогічної роботи зі школярами.

Список використаних джерел:

1. Сафонов В.І. Художня інтерпретація музичних творів. Київ, 1995. С. 25–26.
2. Философский энциклопедический словарь. МГППУ. Москва : Советская энциклопедия, 1989. 815 с.

References:

1. Safonov V.I. (1995) Khudozhnia interpretatsiia muzychnykh tvoriv. Kyiv, pp. 25–26. [in Ukrainian].
2. Filosofskii entsyklopedicheskii slovar (1989.) MHPPU. Moskva: Sovetskaia entsyklopediia, 815 p. [in Russian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.4.1.5>

**ФУНКЦІЇ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО ДОСВІДУ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Gao Min

*аспірант факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-2794-6181*

Анотація. У статті автор обґрунтовує актуальність проблематики формування вокально-виконавського досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва у контексті успішного провадження фахової діяльності; узагальнює визначення вокально-виконавського досвіду; у процесі функціонального аналізу обґрунтовує й визначає дидактичну, гедоністичну, катарсичну і рефлексивно-корекційну функції досліджуваного феномену; на основі інтеграції означених функцій із функціями музичного мистецтва і мистецької освіти конкретизує сутність педагогічного потенціалу процесу формування в майбутніх учителів музики вокально-виконавського досвіду.

Ключові слова: вокально-виконавський досвід, майбутній учитель музичного мистецтва, вокально-виконавська діяльність, функціональний аналіз, педагогічний потенціал.

**FUNCTIONS OF VOCAL AND PERFORMING EXPERIENCE
OF FUTURE TEACHERS OF MUSICAL ART**

Hao Ming

*Postgraduate Student at the Faculty of Arts named after Anatoly Avdievsky
National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-2794-6181*

Abstract. In the article the author substantiates the relevance of the problems of formation of vocal-performing experience of the future teachers of musical art in the context of a successful professional performance; generalizes the definition of the vocal-performing experience; during the functional analysis justifies and defines didactic, hedonic, cathartic and reflexive-corrective functions of the examined phenomenon; on the basis of integration of these functions with musical art and art education functions concretizes

Key words: vocal-performance experience, future music teacher, vocal-performance activity, functional analysis, pedagogical potential.